

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՅԻՏԱԼԻԱ

Պ Ա Շ Խ Ս Խ Կ

(Ցես յէջ 12)

Սուրբ Յովիտսնէս եւ Պաւղոս¹. — (Փրամնկիսկեան) Ալբեղայից Եկեղեցին². — Գուատուտալատայ հոյակապ ջրիմս. — Իբրսերու դամբանքն, — Խւրաքանչիւր դարու ոգւդյան զանազան դրոշմներն քանդակագործութեան մէջ. — Միջն դարն, Վերածնութիւնն, Եօթնեւտասմներորդ դարն, արդի դարն. — Տիտիանոսի նկարն (մարտիրոսութիւնն սրբոյն Պետրոսի). — Տինտորետտոյ:

26 ապրիլ.

Ուղարկուն կ' անհետանայ հիւսիսային
Հետուունէն ամայի փողոցաց մէջ։ Ջը-
րայ ցոլմունքն կ' երերան կամուրջնե-
րու գոզաձեւ աղեղաց մէջ, իբրեւ ճիւ-
ժ զանկար մետաքսեայ ասուեցէն մը, վար-
դագոյն, սպիտակ և կանաչըրակ ։ Քաղաքէն
գուրս կ' ելնես, կէսօր է, երկինքն ասատիկ
գունաս։ Խործ լաստերն՝ անշարժ ջրոյն միա-
հարթ մակերեւութիւն վրայ կ' երկայննեն ի-
րենց թրջած և փայլվուն գերանները։ Դիմացը կայ
պարսպապատ կղզի մը, զերեզ-
մանցն, առ իր անհարթ սպիտակութիւններով կը
զիր զծէ բոցավառ սպիտակութիւնը.
աւելի հեռուն, երկու կամ երեք առազաւ-
անաւք կը վազվեն ջրանցից մէջ։ Հորի-
զունին վրայ, լերանց միխամած շղթայն կը
պարզէ յերկինու իր ձիւնեցն ծոպը ժամեկա-
ձեւ ցուակն ջրէն զուրս կ' ելնէ, իբրեւ տարօ-
րինակ ձուկ մը՝ որ կը լուսայ պոշն առջեւէն,
կը ձեղքէ և յառաջ կը մղէ, իր սեաւ կեր-
պարանքը ոսկեզյան ալեակներու անթիւ փայլ-
վրլմանց միջէն, խորին լուսութեամք։

Դատարի հրապարակին վրայ կանգնուած
է, յաճին 4475 վերոկիրոյի ձեռամք շինուած
կոլլեւունի ձիաւոր արձանն, որ խտալիոյ մէջ
երկրորդ ձուլածոյն է, ստոյց պատկեր՝ ինչ-
պէս Գուատուտամելատայինն ի Պատաւինն,
զօրալարի մը իրական պատկերն, նստած իւր
պատերազմական առկուն ձիոյն վրայ, զրահա-
տոր, բաց սրունկներով, կիսանդրին իիսա
կարճ, հին զինուորի մը զաման գէմքով որ
կը հրամայէ և կը գոչէ, ոչ բնաւ զեղեցկա-
ձեւ, այլ կենաւնի և ազգու։ Դիմացը կայ
սուրբ Ցովհաննես և Պաւղոս, զոթացի եկե-
ղեցի մը (4236-4430), խալչական զոթա-
ձեւով, որ և այս պատճառաւ ալ զուարթ է։
բոլորաձեւ մեւամյիմքն, լայն և ընդարձակ
կամարներն, ապակինեն, զրեթէ ամենին
սպիտակ՝ մարդուս մաքսն կը հեռացնեն ար-
խրազգեցիկ և խօրհրդական դադախարները,
զորս կ' ազդեն հիւսիսային ամեն մայր եկե-
ղեցիք։ Ինչպէս Պիգայի գերեզմանատեղին՝
ինչպէս Փլորենախոյ սուրբ խաչն, եկեղեցին
խնողուած է զամբաններով։ միխացուցէր հն
նոյնաէս Ալբեղայից եկեղեցւոյն զամբան-

1. SS. Giovanni e Paolo.
2. La Chiesa dei Frari.

3. Campo Santo.

ներն եւս, հասարակապետութեան հոյակապ շիրմին է այս Մեծաւ մատամբ հոգեթասաւ ներորդ կամ վեցառասներորդ դարս տալջին տարիներու գործեր են, . . . քաղաքին պայման նաևնախին, „յօյում մեծութեծ մարդիկ և մեծամեծ գործ՝ որոնց կը վահճանին՝ տառ հաւին այնչափ արդի ժամանակի կը մերաւ բերին, որ նոր սկսող պարտեան չէ կարող ընդունել առունեց պատկերը և զայն ծցին բացայսանել միւսներն իր ցացնեն այս մեծ ըստույն տառասուր այլք եւս կը ցուցնեն առ նոր խոնարհումը, և յոյսպէս զերեզ զանաց շահքի մի վրաց կը առենասի մարդկոյին հոնանարց պատմութեան իր ժապանակն ակնապ, ինք այրուան հոսակին միջոցը, մինչեւ իր անդում ։

4 ՑՑ շին վախճանադ լըսոզինի գրսի շիրա մին վրաց իր առենոյն չքի գործիալիք՝ կը տեսնուի զուտ պամացի անեւու լըտպակարդ կամարակապ մը քրանանգօք կը զարդարէ իր առնեկաձեւ՝ քանզակները մեռելոյն վրաց և երկու կողմերէն կը բարձրանան երկու որ պատրակիները՝ վրաց վեր կը վեցըն սիրնակներ, որը և զարդարաւած են առուռուսածեւերով ։ բախուած արձանիները, ցցուած մեծ և փոքրիկ զանգակատներով առեսակ մը նաւար քուռականութիւնն, որ մարմորին իր ցցուք՝ և կը բացուի իրեւու վշտու առն որ մեռնազամայն կը ցուցնէ՝ իր պաքները և իր աղիին ները՝ գույսն կը ննի, և եռքները բացա ձեւ իր կրծոց վրաց, վհան տուցը գերեզմանական յիշաւանիքարտներ անկունոց մը, թը քեմն իր պակապանոյի կամ՝ իր պարակոյ, մարմարեաց անկույն տաք քանզակաւած ։ զրուացածք իրեւու վիշտու գիշերը կարտապեաց տախտակ մը՝ որոց վրաց կը հարու կը կամ վարտապատճեամբը, որը պարապատաւած է առաջաւացնելով վեցառասներոց գրեթե անդում ։

թողու վերթամացներու՝ ծանր և խազազական պատկերը՝ զոր իրենց յիշապակն պէտք է պահնել :

Ա Ահաւուի միջնադարեան լըութիւնն Առ կայն արդէն կրօնական անաշառութեան ներքին կը սկսի գորգանալ գրացամին կենդանի մարմարոց ձեւերու, որը պիսի ըլլան հետագա զարու յատուկ զիւտն ։ Մարգու կոսներ գրին հոյակապ շիրմին մէջ, տառուսածեւերով ժանեկաձեւ երած և նրարուեսան փոքրիկ զանզակամանի բոլոր ծանրութիւնը ծանրուած հինգ կամարակապէրու մէջ շտեռէ, Առաջ պարապատճեամբը, Գիւտաի այս արշօվառոյն մէջ, առունուսաւարն կը փորձէր զիմացենը, զիմայն կերպարանիները՝ զար վերջին վազպատճ մէջ կողմը ողուացին, պատշաճութեան պատճառաւ և կանոնաց հնազանդեւու համար ։ Այսաւ, վերածութիւնն այ արտեւուը քուսական տավառաթեան կը վեր ուժէր՝ ասուզի, պայն վարդիացոյց և նշագիր որ մեր եօթնեւասանկորորդ պարտ յատակաւ մարդն աղքամացացնելով վեցառասներոց գրեթե անդում ։

Որդափի կը յատզնեւ կը տեսնես նար ար բախար նշան մը՝ և ԵՇ Օ Հին զափիանու Ան տոն վենիքը պաքի կամբանին վրայ և վերածութեան հեթանոսութիւնն՝ զարդարութեան մանքամանաւթեամբ մը՝ միանիրթ կ'ընէ խեցակերոց զամափարզերը և Ամոզդ մաս ցածն նորութեա անինմաւար և և մազգազարու գոզպիկ կիրսով թէր թեք նուզ, նուզ, պոթացի թէր գանզակագրգութիւնն և թէր բարպարա պետութիւնն ։ Գլուխներն ալ նոյնպէս սակաէի մի ծանր են, անհեթեթ, շափականց կարն և երբեմն բարպարն պարանացի մը ։ Արայ կեցած ։ Արուեստաւորը իրականը կը զարդարեն կողման վեր որոշ ընտրութիւնն մը շրբին հովեմանափանութեանց մէջ, չեն զիւտեր յոյն անդրիագործաց կանոնը, տակաւին նաքա զբազա, են կեանցը հետպզուելու և անոր նանաներու բայց իրենց, անյաջզաւ թիւրն սիրաւ թևն Աստիւածածինն որ շափազանց ծած պարանոց մը ունի ։ Կը սեղմէ իր որդին այնքան կենզանի խանդաղաւ

Տ. Պատրիարքական թուղթայ Մակենիկոյ գրքու. է423

տանօք մը : Ո՞րքան ոզնուսթիւն և պար, գութիւն կը տեսնափի փոքրիկ տղջկանց այդ գիշ մը բոլորակ զլուխներուն վրայ : Հինգ կուտանիք, իրենց խեցակերպ տրմախորչից մէջ կեցած, ի՞արտայայտեն պատառեկոթեան և իրակ կուտիթեան այնքան աղջոտ թարմութիւն մը : Ո՞ինչ այնքան կը յուզ զի՞ւ որբան այս քանդակներն, որովք կը վերջանայ միջնադարեան (1) : Բոլոր այս ձեռագործք մնարուած, ոզգայինը, եթէ կ'ուգէք՝ երբեմն պարզ բաղադրյինց են, բայց անհամեմատ կենդանութեամբ մը : Դատասիան զեղեցկաթեան պայծառ և ատիպիշ տիրապետութիւնն ընաւ եկած չէր բարեկարգելու միջնասիակ հանձնարներու խանգր, նահանգպային արուեստ, ներ կային՝ որը յարմարուած էին կլիմային, պատափին, զիրենք շրջապատող պոլորսթից տարրողութեան, որոնք զեր արտաքսուած էին ներմարաններէն և մայրաքարտքներէն : Աշխարհիս մէջ աշին կը բարդասէր ճմօրիտ ինքնագիտ սեղանականութեան ներքին և կատարեալ դժուցման, զործի մը մէջ զուշ մուսած բովանդակ հորդայն . այն ժամանակ ձերտագործն այնքան մերժակիսն է և այնքան ճոխ երփներանկներով՝ որչափ այն հսկին : Անոր հառատը կ'ընծայուի մարմարիսն տեսակ մը օրոգիր կը գտնայ, ուր աւանդ թուզուած են մարդկային կենաց ամենայն մոհքամթիւնց :

Եթէ մի քանի քայլ յառաջես, հետեւե, լով դարս (2) ընթացքին, կը դրաս արուեստի այս պարզութեան և բնականութեան առափնյանաբար նուազիլը ։ Դամբանական գրիտին կը փախուի դիւցակներու միջնականի հորդայն ։ Մարմինը և զուկը, ամենն իրականին կը մերձենան, կերպարանաց գերազանցութիւնն կը կարմանաց նետ : Մարմինը և զուկը, ամենն իրականին կը կարմանաց իրենց առ կամայ լրջութեան, իրենց ուժքին և պարզ արտապայտեան, իրենց կեցուածքի ուժքին և իրենց սեւեալ ու խոր նայուածքին մէջ : Վեշտասաններորդ զարտ մերձենալիքն՝ զիրութիւնն և զարժւութ կ'ընդանին : Աստեղէնք կ'ուրաքին և կը պարաւախն առաստօնն զորանոր, մարմինոց շաբաթ : Մկաննը կ'առին և կ'երեւին և Միջնապարեան զեկուհասի ամպեսոց այդմ ըմբիշը ևն և շափանաս պասանիք կուտանք, անշարժք և կնգուզը զլուխնին պրած, իրենց անպանցն կրկնոցին մէջ կը սկսին մասիլ և յուզուիլ : Անոնց յանական նմաթիւնած և վայրգարաք պարեւ, զատներն կ'երեւցնեն իրենց տափի նորքը ձեւ-ըր : Նորա խոնարհած, կէս մը զլիսիլայրը, կողմակի ծուած, զուզարար վեր կանգնած և կրագկոր, կը ցուցնին ուղարկուած...բրուեւ,

1. Բաղցատեցէք Խրեատնիոյ, վերջին գրսի դամբանին քանդակէն՝ որ ի նահաւ նշյապես բուրգունիայ և Փլատրիոյ վերջին գրեառու գամանաց քանդակէն՝ որ ի Իիթան և ի Բրու ։ Կաև կորուցս Օ. ի օրդեսց բաժնուաց քանդակէն՝ որ ի Ցուրը :

2. Դամբանիքն Օ. Առեւենդեայ, վախճանեալ ի 1476. — Մարգեղեայ, վախճանեալ ի 1474. — Բուրգունիոյ, վախճանեալ ի 1508. — Լորդանի, վախճանեալ ի 1509. — Անդրազից եկեղեցւոյն մէջ դառուող գամբանը նիկոլայոսի, վախճանեալ ի 1478. — Պեղարոյի, վախճանեալ ի 1503.

թեան մը : Բոզորաձեւ կամարակապը կը պարզ գեն իրենց ազնիւ կորավիթը մեաերոյն գրայ : Առարական նկարք զուարեմազին կը ծալալին ոգորկ զրջանակներու վրայ և Սիւներն կարգ կարգ կը շարակին բանալով իրենց ականմէն խոյակը : Երբեմն սորտ միմեանց լրցայ կը շարակին, և նարաւարսավետական ջրոր կարգերն կը պարզեն համակ իրենց զանազանութիւններ՝ աշքերը զուարեցնելոց համար : Այն ժամանակ նակար կ'ըլլայ զիմինարի յազիւա : Կան կամար մը : Ամենց քանական կ'ամսանայ » մարմարիսնի մէջ, ինչպէս նուումարար կ'առէ ասպանագիր մը : Նմանապէս իւր յիշատակը զարդարադ պահանձնար առ մատիճանաբար կը փոփոխուին ։ Հինու զերասաններորդ զարտ մէջ, զետ զատ ան զամ առոնց կոշտ և նեղուած են և պատանի պատերազմնոցաց պունցներն քիշ մը նիշար են, ինչպէս Պերուկինի հրեշտակապետացն, ծիրա կը կրեն ծնկապաններ և առիւծա, զլուխ մունակներ, կը յիշատակը զարդարադ պատիճանաբար առ մատիճանաբար կը փոփոխուին ։ Հինու զարմանաց նետ : Մարմինը և զուկը, ամենն իրականին կը մերձենան, կերպարանաց գերազանցութիւնն կը կարմանաց իրենց առ կամայ լրջութեան, իրենց ուժքին և պարզ արտապայտեան, իրենց կեցուածքի ուժքին և իրենց սեւեալ ու խոր նայուածքին մէջ : Վեշտասաններորդ զարտ մերձենալիքն՝ զիրութիւնն և զարժւութ կ'ընդանին : Աստեղէնք կ'ուրաքին և կը պարաւախն առաստօնն զորանոր, մարմինոց շաբաթ : Մկաննը կ'առին և կ'երեւին և Միջնապարեան զեկուհասի ամպեսոց այդմ ըմբիշը ևն և շափանաս պասանիք կուտանք, անշարժք և կնգուզը զլուխնին պրած, իրենց անպանցն կրկնոցին մէջ կը սկսին մասիլ և յուզուիլ : Անոնց յանական նմաթիւնած և վայրգարաք պարեւ, զատներն կ'երեւցնեն իրենց տափի նորքը ձեւ-ըր : Նորա խոնարհած, կէս մը զլիսիլայրը, կողմակի ծուած, զուզարար վեր կանգնած և կրագկոր, կը ցուցնին ուղարկուած...բրուեւ,

զինաց տակին կենցանի ձեւոյն գունազանուա, թիւնքը, և աշքն կը հետեւի ներդաշնակ կռա բաղծերու մարդկացին գեղեցիկ հակին, որ ի հանգստեան, փ շաքման, տմեն պիտ մէջ, միայն կ' ապրի երջանիկ և հասարեար ըլլուր յա հումար» ։

Ամենան տեղի գեղեցիկ կ' երեւին նաքա է և զին իսպանանող վենդրամինի գրախ գամձ բանին վրայ, Արտասոն գեր հոն պարզ և և իր նախկին ծաղիկ հրասակին մէջ, վաղեմի ըրջամինն ամբողջութիւն կեցած և բայց բառ նաստիք զժական և հնարյական ճաշակին՝ որ կը սկսի գորգանարձն հոն կը հեղու արգէն իր հարստութիւնը Վա իւր պայծառագիտիւնը թաւ կերոյ կամարակապեարա ներքեւ, կորնմական պիմերու ամշադիքաց մէջ, ապամերագմանք կառունաձեւ հարգանք, կանուց կը նային կամ կ' ողբան: Բոլորովին անշարժ կեցրա եւ, ֆոքա, բնաւ հնաւունառա չեն այլոց և ու ցաղրի թիւնը իրենց միաց զարձնիւր, իրենց ամբողջ մարմինն է, իրենց լային և շքեն մազն, իրենց այնբան քիչ երկինարցն զէմին Ե: որ կը խօսի, դին մը պիտութեամբ ապ քերը երկինն կը վերցնէ: արէշ Ալ, կը մը պատին հսկանած, աղաւորմ մը կը հավ նաև թավանանիւ բելլինի: հսկանեն պիտի կարծուին և դրամ այն պատար և պահանառ փակ շըշանին կը վերտերին, յորում նաև իստորա որինակից և ինչպիս և մրաօւստակ գետն, Ենիդ կամ մեց զորաւոր ցցացմանց ենթա տրիւած, պահանը կրեցար համար ի ու գործ կը դնէ իւր բավանդութ զայշնամիւնը և կ' ահ պոտի անց մը մէջ ամբողջ կարդրութիւնները օրու իւ միջը դիսի նուազին վայելից ձեռ քով և պիտի չքանան պահանառնամիւնը եւ մէջ:

* Ա Ամենական եկեղեցւոյն մէջ ։

կրաք յարկը, և իրենց թիսագիմ երեսներն կը ծրացըուկեն իրենց բեռնակիր մարմնոց վրայ առա մէջ, ուստի հակապատկերով մը, կ' երեւի գմանց մի և խոհ կուրան՝ մեծ տի ըոջ, մը վեհամթեամք եւս կը թաշուի՛ իրր թե ըսէր Օ՛ անողը կոչար և անհեթեմք և Եղ շերտուացրք կը սպան իր տախ ապաւու անզուվանի մը կը տարածուի իւր զիոյն վրայ, և երեւ կոզմերէն, արձանաց խումբն կ' երեւցնեն իրենց ճամարտակաց և զայսուն կերպարտանչները: + Մարիշ տեղու վալեկը⁽²⁾ զարի գամբանինի վրայի ըրտեանութ, մէ արուեստն իւր փայտում մերք է կը թշողս վափիկաթեան համար, Մշակէի անկողնացն կը ժամկուի Նա պիներով, ճամկառուաւա ցեղին մարմարին ընդարձակ վարպատքի մը մէջ, զոյ իւր բարձ բացնեն բամենմեթին մը փարբիկ մերկ հրեշտա կայց, վարպեթ իրեւ զնէրս: Դաշտանատենու կոյի մը վաերտիւն ընիւ, և խո կինն զանդ գրանիւր է խորանած, զայտուն կատաներ հա գում, զագարիկ կերպով վեր իւր մերցնէ իր ձափ ձեռքը հասաթաւուր գրասնուց մը կիրապարութը: Սուորենա Ցաղմթամթեան ցանուանածն կը պատշ կի գորդի տերն առեւայ կարձեաւ նացա մէջ կը տեսնուի, արուեստ պամիւն և՝ ցունկա կազմուն և, իւր ժամանակակիցը անձնական և խամական հաշուկ մ' անթիք: Զարդ իրենց արդ բրենց կենաց մէջ կը սիրեն բնչ ինչ իւրդր անոնց կը նմանին և զանոնց կը զեղեցկացնեն, իրենց նախաւեճու համարածն չենամարանի իւր մը, պապախակութեան զորդ մը և զրբերու թամասակութիւնն մը և, պապան նախաւեճարութիւնն մը և, թարթ ոչինչ մեր զարուն մէջ: Ե կանապայի զարման՝ որ իւր յարակ, ծրագրուց վրայ ցինուած և՝ գուրգ անձնաց և զափազանց արուեստակեաւ ըլլապ:

* Ա Ամենական իւ 1656, Պապան գամբան ու մէւսաներորդ գորու գործ է: — Մըրզ Յանձնաւուանի վիճակն յս առ յանց գ

լուն պատմուաւ՝ ծաղրական է։ սպիտակ մարմարինէ մեծ բուքր մը կը զրաւէ տես սովթեան բուխանդրակ առարկեզը, զօւր բաց է։ հոն ոգեր է հանգիլ արուեստառըն, ինչպէս ֆարաւոն մը իւր շիրմին մէջ ՚ Դէս ՚ ի զուռն կը յառաջէ թափօր մը զպայուն կերպարանաց, Ալտալաներու, Եղործերու, կիւմողոկեայց, մերկ ոզի մը՝ որ կը ննջէ մարելով իւր ջանը, ուրիշ մը կը հասայէ՝ զուկոր զողարիկ կերպով խոնարհեցուցած, ինչպէս բիստրէի փորրիկ թովօչին թիւ և աւոր առիւծ մը յուտանատ կ'ոզրայ, ցուուկը իւր թաթերուն զրայ զրած, և իւր թաթերն զրցի մը զրայ. քանի վայրկեան պէտք է զրտգէտ աւուցի մը մեկնելու համար այս այլարանական թատերախաղը։ առ Անոր զիւմացը զրած են հետ Տիախանոսին դամբան մը կտարակառավ սրահի ոնդ, փայլուն և ու զորկ արցօնեաց մամացոցի մը նման զարդարուած շոր զեղեցիկ նողեսպած և մտախոն կիներով, երկու թշշառ ծերունիներով՝ որք ազգու նայուածք մ'ունին և զորս ցաւուքող և սուր մկոնցներ, երկու նրիտասարդ թեւաւոր վարտայարքաներով՝ որոնք պատկներ կը կրեն։ Պիտի ըստի, թէ այս արուեստաւորք դուրի են և է յասուկ տպաւորութենէ, որոնց իրենց իրենցմէ շսելից քան մը չունին, մարդկային մարմինն իրենց հետ պ'յը եւս չի խօսիր, բոնազատած են փնտուկ իրենց թղթապանակներուն մէջ զծերու յօրին նուածներ, և բոյանդակ իրենց ատանանն կը կայանայ կարեւոր բառեղծուած մը յարմարացնելու մէջ, բայ վերջին գատարոցն նշանաւ զիտաւթեան և զեղեցկագիտաւթեան։ Ամելայն մահն բոն մ'է, և թուի թէ կարելի է առ նոր զրայ խօսիլ առանց զրի, առկայն եռ կը կարծեմ որ մենք պ'յը եւս ննոր գաղափարը չունինք, ինչպէս ո՞ր և ծայրացեղ իրենց մը մերժենք մասն զարդարու մէջ զծերու յօրինք, ինչպէս ո՞ր և ծայրացեղ իրենց մը։ Մշնոց զայն կը մերժենք մեր մը բարձէն՝ իրեն առաջաւաշան և տաղտակալի հար մը և երբ մենք կը հետեւինք յարդարիսուն բուժեան մը, պատշաճաւթեան համար սիամն կ'երթանք, և խօսելով մեր մերձաւորին հետ զործոց կամ գրախանութեան զրայ. մենք զորս ելած ենք ողբայի վիճակին, Եթէ մեծ զմբազզաւթիւն մը նշարթենք նախիկոնին զրայ,

շատ շատ գակարսնի հարուած մ'է որ զմեղ պիտի անցնէ տառմին քարկին շորրորդ յարել։ Մ'եր երեսակայտմինոր լցնայոն է զանազան անբաւութիւն մը փոքրիկ հանջյից կոմ տագնապներու, այցելովթեանց, զրուծոց, խօսակցութեանց, պայմանաժամկերու և այլն։ Մշնոց ցրուած և հանգուտացած բլաւով՝ մեր հագույն կ փորձառավթեան ո՞ր մասմար պիտի ըմբանենք անձկութիւնքը, խոր և տոկալի տարափները, լընեալ և մարմնաւոր արախութիւնքը՝ որք երբեմն կը բարձրանային լցրանց պէտ մարդկային կենաց հաստարաւթեան վրայ։ Ալրաւետն կ'ապրի մեծամեծ կանխորոշութիւններով, ինչպէտք քրնազառաւթիւնն առ խանուածոյ փորրիկ երփներանքներով այս պատճառուոր է որ, մենք աւելի քննազտու ենք քան թէ այլուետաւորք։

Մ'է և նոյն գաղափարը մարզուա միտքը կու զայ, երբ կը զիտէ նկարները։ Սուրբ վարդարանի նուիրուած նկեղեցայ մասրան մէջ կը զատիկն անոնց զարմանալիներն։ Մին Տիսխանոսինը՝ որ և Մարտիրուառքին որք բոյն Պետրոսի Վերանացայ ո Պամինիկին կրկին նկարած է այս նիմիթը ի բարնիարայց անարզ երկիւղ մը կը ազեղացնէ անձնաւորութիւնքը։ Տիախանոսիններն պատեսազմունդներու պէտս մեծ են և Յնցմամբ կը ծածկած զէ որ զանիկայ զմայլեցացեց է, այս ոնիրի մը հզօր շարժումն, հարուածող բազ կին ձկառումն, վազող գափառականի մը շարու ծուն հանդեմքն, մեծջի բարձրութիւնն ծառ առ որք արեան և զինուաց զիւյլէն կը, տարածեն իրենց մասն տասերը։ Գիւռ աւելի զերի և զիւյլ առ ասուերի բանասաւեղածութիւնն իւր լուս ոքք գալու ամեն իւր կը շարժուած կ ախուր հակապատիերներու։ Գիւռուորակ շաւոց ցայն պէտմ մը կ'ը ցողանայ լայնիքն մերի փրիստ ստոսի զրայ, որ կը թուի փառաւորեալ մեռուած մարմին մը։ Անոր վերի կոզմն սուրբ կաւ նանց զրափներն կը ցրւան գայծառ օգոյ վիակորէն համան մը մէջ, և շար աւազակի մարմինն, վայրենի և զալաբաւած, բարձրա-

քանդակ կը յօրինէ երիբնքը իւր կարմրորակ մկունցով, խռովայոյգ և ամգին օրուան այս փոթորկին մէջ, թուրի թէ խաչերն կ'երերան և պատճառորդ կը զահալիժիմին. և ի լրումն կակծագին յուզման և մեծատեսիլ խոսվութեան, կը տեսնուին անոր խորերը, լուսաւոր ծովիի մը ներգետն, կոյս մը կանգած մարմիններ՝ որք յարութին կ'առնուն: ու Որմոց բոլանդակ բարձրութիւնն ծածկուած է այս տեսակ նկարներով՝ որք մի և նոյն արուեստի գործեր են: Քրիստոս երկինք կ'ելնէ, և նորա շուրջն մեծամեծ մերկ հրեշ-

աակիներն միջոցի մէջ՝ ամով իրենց փողերը կը հնացնեն: Գալաքուած փոքրիկ հրեշասկն ներու խռովն բազմութիւն մը վեր կը լիբցնեն զսաբր կոյսն, մինչդեռ նորս ներքեւ առաջ քեալք կ'աղաղակեն և զեահն կ'ընկնին: Ամեն կողմերէն, ամեն նկարներու մէջ լրջոն կը թրթառ և չկայ օգային հիւէ մը որ չեւ րերայ, և կեանցն այնպէս առամօրէն կը զեղո՞ւ որ զուրս կ'ելին և կը միռուոյ քաղ բրեկն, ծառերէն, երկիններէն, ամսկերէն, ամեն գոյնէ և ամեն ձեւէ անշունչ բնութեան ընդհանուր յուզմանէն:

Շարացարելի

ՎԵՍՏԵԱՆ ԿՈՅՄ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԵՐ

ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ Ա.Ռ.ՋԻՆ ԴԱՐՈՒ

(ՏԵՍ ՀԵՂ 25)

ԳԼՈՒԽ Ժ

Ս. ՅՈՎՃԱՆՆԵՍ ԱԽԵՏԱՐԱԿԻԶ

ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ արագարայլ կը յատաջէր. կը չափաբէր տեսնել զՓլորոնիս: և հառ մողել որ իւր ամաբանցը զայ, ար նազովրեցաց զէմ ելած հապածանցներէն պիտի ապատ մար. և իւր փորհրոց շփօթութեան մէջ չէր մոտածեր՝ որ եթէ օրիորդն հաւանէր իրեն հետեւելու, իւր Աստուծոյն անհաւատարիմ պիտի ըլլար, և հետեւաբար այլ եւա ինչ զինքը ծածկելու հարկ պիտի չըլլար:

Շուտով հասաւ զափթն բոլորովին ամայի էր, և ուռւնն անբնակ կը թաւէր: Հոն մաս բաժ ժամանակ մոտած և զոց պատճառակով զուրս ելած բլլալան և համար տան ներքինը շնանչնալով, սրանին մէջ կեցաւ, զասն զի չէր զիսեր՝ թէ մը կողման զիմէր: նոյն պահան կիր

սաբաց զուա մը տեսառ, մօտեցաւ և հրեց և հնաւթենէ սկացած պատճրով սենեկի մը մէջ մոտաւ, ուսկից անցաւ արիշ աւելի փոքրիկ սենեկակ մը. և զգացած յուզմունքէն այլացը լած՝ անոր սեմոց վրայ կեցաւ ։ Փլորոնիս անձ կիւն մը հսաւած և Անբկետասի զգեստ հիւն սելաւ համար բուրդ կը մտնէր:

Տասն և հինգ գրեթէ ի վեր մանկամարդ քրիստոնէին վելին շատ այլափոխուեր էր այժմ աւելի զալիանած և նիհար կը թուէր, և ախրութիւն մի իւր քաջցր պատրթուն թիւնը ծածկած էր և նա զզաց երիսապար, զին գալը. և աշըր զործիաբար իլին վրայ ուղղած և մեղմանայն կ'աղօթէր:

Ակբասաս անշարժ կեցած՝ մինչ անզամ ձեզ